

LICG HUISDIERENBIJSLUITER

DE HANDLEIDING VOOR HET HOUDEN VAN HUISDIEREN

Serie amfibieën

Lijstenpad

Duttaphrynus melanostictus

De lijstenpad is een makkelijk te houden pad die zowel alleen als in groepen gehouden kan worden. Het zijn mooie padden om te zien, met hun zwarte koptekening ("lijst") waar ze hun naam aan te danken hebben.

Kies het juiste dier voor uw situatie: lees vóór het kopen eerst of de lijstenpad het huisdier is dat u zoekt.

Algemeen

De lijstenpad is een typische pad met zijn wratachtige huid en wat plumpe uiterlijk. De wratten zijn stekelig, hebben een zwart puntje en bevinden zich vooral aan de bovenzijde van het lichaam. De zwarte kleur van de wratten ontstaat doordat in het gif dat door de boonvormige gifklieren wordt afgegeven een zwarte kleurstof zit. De achtergrondkleur van de bovenzijde is olijfbruin, bruin of grijs tot gelig terwijl de buik effen wit en ter hoogte van de keel en kin bruin gevlekt is. Op de rug is vaak een oranjebruine kleur aanwezig. Deze ontbreekt soms nog bij de jongen.

Een lijstenpad heeft een brede kop met een wat spits toelopende snuit. Achter de ogen beginnen zwartgekleurde scherpe benige randen die doorlopen tot de punt van de neus en daar samenkomen: de lijsten. De randen van de bek zijn net als de lijsten zwart van kleur. De ogen puilen uit, hebben een bruinige iris en een horizontale pupil. Het trommelvlies is duidelijk herkenbaar. De mannetjes beschikken over een keelzak.

De tenen van de achterpoten zijn tot ongeveer de helft van hun lengte voorzien van zwemvliezen. Lijstenpadden kunnen tot dertien centimeter lang worden, maar worden gemiddeld ongeveer acht tot tien centimeter lang. De gemiddelde levensverwachting van lijstenpadden in gevangenschap is niet precies bekend, maar ligt ongeveer tussen de vijf en tien jaar.

Verschillende varianten

De lijstenpad kent geen ondersoorten.

Van nature

De lijstenpad komt in het wild voor in Zuid-Azië, onder andere Indonesië, India, Sri Lanka, China, Maleisië en de Filipijnen. Het natuurlijke leefgebied bestaat uit vochtige en warme laaglanden, maar ook uit koelere berggebieden (tot 3000 meter hoogte). De lijstenpad bevindt zich daar vooral aan de bosrand en in velden. Verder zoekt de lijstenpad soms ook bewoonde gebieden op. De lijstenpad kan zich uitstekend aanpassen aan de omstandigheden. De padden komen (nog) in grote getale in het wild voor en zijn daarom niet beschermd.

De lijstenpad is een landbewoner. Lijstenpadden verschuilen zich overdag onder stenen, in holle boomstammen en in holen in de grond. Tijdens de schemer en nacht zijn ze actief en jagen ze. Vaak komen ze daarbij op licht van bijvoorbeeld straatlantaarns af in afwachting van zwermen insecten die er eveneens door aangetrokken worden. Lijstenpadden die leven op hoogvlaktes gaan bij regen ook overdag op jacht.

Huisvesting

Bij het opzetten, inrichten en onderhouden van een terrarium komt heel wat kijken. In de handleiding over terrariumtechniek leest u hoe u dat aan kunt pakken.

De lijstenpad kan zowel individueel als in groepen worden gehouden.

Omdat de lijstenpad een vrij grote soort is, is een ruim terrarium nodig: de hoogte moet ongeveer 50 centimeter zijn, een bodemoppervlak van 80 x 60 centimeter is voldoende voor twee tot drie volwassen dieren. Bepaal van tevoren waar het terrarium moet komen te staan en richt het terrarium pas in als het op die plek staat. Een volledig ingericht terrarium is namelijk zwaar en moeilijk te verplaatsen. Zorg er in ieder geval voor dat het terrarium stabiel en niet op de tocht staat en veel zonlicht krijgt. Er mag echter geen volle zon op staan, want achter het glas loopt de temperatuur hoog op.

Het terrarium moet vochtig en warm zijn. Overdag moet de temperatuur in het terrarium 24 tot 26 graden Celsius bedragen, onder de lampen mag de temperatuur oplopen tot 32 graden Celsius. 's Nachts moet het drie tot vijf graden Celsius koeler zijn, dus ongeveer 20 tot 22 graden Celsius. Schuilplaatsen dienen koel gehouden te worden.

Het terrarium kan verwarmd worden met de warmte van gloeilampen (25 tot 40 Watt), daglichtbuizen, een keramische warmtestraler en/of een warmtematje onder ongeveer de helft van het terrarium. Het is handig een thermostaat en een schakelklok aan te sluiten. Zorg ervoor dat de dieren nooit direct contact kunnen maken met de warmtebron in verband met brandwonden. Plaats er bijvoorbeeld een kooiconstructie omheen. Meet de temperatuur in het terrarium met behulp van tenminste twee thermometers: één in het warmste deel van het terrarium, dus onder de warmtebron, en één in de koelste hoek van het terrarium. Lees de temperaturen tenminste één keer per dag af om bij afwijkingen van de optimale temperatuur snel in te kunnen grijpen.

Zorg voor voldoende schuilplaatsen. Deze kunnen gemaakt worden met platte stenen, holle stammetjes en/of stukken schors. De achterwand van het terrarium moet afgeschermd zijn zodat de padden gemakkelijker een rustplek kunnen vinden.

De bodembedekking kan bestaan uit een drainagelaag (bijvoorbeeld hydrokorrels of kiezelstenen) met daarbovenop een mengsel van meststofvrije aarde, mos, turf, schorssnippers en wat zand. Plaats een grote waterbak in het terrarium waarin de dieren kunnen baden. Tijdens de kweek moet deze waterbak tenminste 50 x 50 centimeter groot zijn. Het waterpeil moet tijdens de kweek ongeveer tien centimeter hoog zijn. Gedurende de rest van het jaar mag het waterpeil niet hoger zijn dan de hoogte van de pad in rust. De waterbak moet gevuld worden met schoon (chloorvrij) kraanwater of bronwater.

Het terrarium kan verder aangekleed worden met robuuste planten. Als voor levende planten wordt gekozen zijn *Scindapsus pictus* en *Ficus pumila* zeer geschikt. Laat levende planten in de pot staan en zorg ervoor dat de padden de planten niet omver kunnen gooien.

Als u levende planten in het terrarium hebt staan, heeft u UV-licht nodig. Er is nog veel onduidelijkheid over of de padden zelf ook UV-licht nodig hebben. Omdat UV-licht niet door glas heen dringt, moeten UV-lampen altijd in de bak zelf geplaatst worden. Zorg er voor dat de electra niet aangetast kan worden door het vocht en dat de padden zich niet kunnen branden aan de lampen! Laat u over de verlichting goed voorlichten door iemand met ervaring in het inrichten van terraria.

De verlichting mag tien tot twaalf uur per dag branden. Zorg ook voor een schaduwrijke plek in het terrarium. Aan het einde van de dag wordt de hoofdverlichting uitgeschakeld. U kunt dan eventueel maanverlichting aandoen (lampje van 15 Watt of een blauwe maanlichtlamp). De padden worden na het uitschakelen van de hoofdverlichting actief en zullen op jacht gaan naar voedsel. De maanverlichting stelt u in staat de jagende dieren te observeren.

De vochtigheid in het terrarium moet 's nachts 60 tot 90% zijn. Dit kan bereikt worden door iedere avond lauw water te sproeien met een plantenspuit of met een in het terrarium ingebouwd sproeikopje, eventueel op een tijdklok. Na het uitschakelen van de verlichting zal de luchtvochtigheid dan oplopen. Deze moet 's ochtends na het inschakelen van de volledige verlichting door ventilatie teruggebracht worden.

Voor het besproeien van het terrarium mag uitsluitend zacht water (minder dan 7 °DH) gebruikt worden. Zacht water voorkomt kalkaanslag op de ruiten en de bladeren. Het water moet ook pH-neutraal (pH=7) en ontchloord zijn. Kraanwater kunt u ontchloren door het minimaal 24 uur in een emmer te laten staan. In Nederland zal ontchloren over het algemeen niet nodig zijn.

Goede ventilatie is erg belangrijk voor een terrarium. In kleinere terraria volstaat in de meeste gevallen de natuurlijke luchtcirculatie. Vaak wordt gekozen voor natuurlijke ventilatie door middel

van een rooster als deksel van het terrarium: zorg er wel voor dat de mazen fijn genoeg zijn en het rooster stevig vast zit om ontsnappen te voorkomen. 's Ochtends als de hoofdverlichting wordt ingeschakeld mag er sprake zijn van condensvorming op de voorruit van het terrarium en op de planten, maar in de ochtend moet dit opdrogen. Gebeurt dit niet, dan is er onvoldoende ventilatie en moeten er extra ventilatiemogelijkheden worden aangebracht. Vermijd tocht!

Winterrust

Om met lijstenpadden in gevangenschap te kweken moet een winterrust van twee tot drie maanden worden gegeven. Tijdens die winterrust moet de temperatuur op ongeveer 23 tot 25 graden Celsius worden gehouden en moet de vochtigheid iets worden verlaagd. Na de winterrust moet de regentijd worden nagebootst door de vochtigheid te verhogen naar 70 tot 90%. Dit kunt u doen door dagelijks lauw water te sproeien met een plantenspuit. Kweekpogingen hebben het meeste succes als één mannetje en één tot twee vrouwtjes bij elkaar worden gezet. Begin niet zomaar aan het kweken van lijstenpadden: laat u eerst voorlichten door een ervaren kweker over de winterrust en het kweken zelf.

Verzorgen en hanteren

Lijstenpadden moeten zo min mogelijk worden gehanteerd vanwege hun kwetsbare huid. Indien nodig kunnen ze worden gevangen door ze in een bakje te laten lopen. Als dat niet lukt kunnen ze ook met twee natte handen gevangen worden. Als hanteren met de handen niet te vermijden is, was uw handen dan voor het hanteren met alleen water. Chemicaliën kunnen door de paddenhuid worden opgenomen en het dier schaden. Was na het hanteren uw handen met water en zeep zodat u potentiële ziekteverwekkers en gifstoffen die afgescheiden zijn door de paddenhuid goed verwijdert. Hanteer de padden zeker niet met blote handen als u wondjes aan uw handen heeft. Padden kunnen vervoerd worden in een plastic transportbox met daarin een vochtig stukje mos.

Dagelijks moet het water in het waterbad worden vervangen. Verwijder daarbij ook ontlasting en voedselresten uit het terrarium. Eén keer in de twee tot drie weken moet het hele terrarium en alles erin worden schoongemaakt. Kies voor milde schoonmaak- en desinfectiemiddelen. Deze zijn verkrijgbaar bij uw dierenarts of dierenspecialzaak. Spoel goed na om resten te verwijderen en droog vervolgens alles goed af.

Door regelmatig schoon te maken en het water te verversen zorgt u niet alleen voor een gezonde leefomgeving voor de padden, maar zorgt u er ook voor dat de gifstoffen die de padden afscheiden niet op kunnen hopen.

Was ook na het schoonmaken van het terrarium uw handen om huidirritatie door de gifstoffen te voorkomen.

Voeding

De natuurlijke voeding van lijstenpadden bestaat uit insecten en hun larven, wormen en slakken. Lijstenpadden in gevangenschap kunnen gevoerd worden met meel- en regenwormen, naaktslakken, rupsen, krekels, sprinkhanen, motten en een enkele keer een pinkie (pas geboren muis). Geef van de meelwormen liefst alleen de witte pas vervelde wormen. Deze zijn namelijk veel beter verteerbaar dan de oudere exemplaren met hun harde pantser.

Bij voorkeur worden levende prooien gevoerd. Deze levende prooien kunnen gewoon in het terrarium worden losgelaten, waarna de pad zijn jachtinstinct zal volgen. Het voeren van dode prooien is ook mogelijk, maar die moeten dan wel worden bewogen met een voedertang omdat de

pad ze anders niet als prooi herkent. Verwijder niet opgegeten levende prooidieren uit het terrarium om te voorkomen dat ze rustende padden storen of beschadigen.

U kunt ervoor kiezen voedseldieren te kopen bij een terrariumzaak, maar als u meerdere terrariumdieren heeft kan het aantrekkelijk zijn zelf voedseldieren te kweken. Voedseldieren hebben echter ook zelf voeding en verzorging nodig en deze verschilt per soort. Laat u daarom hierover goed informeren voordat u besluit zelf voedseldieren te gaan kweken.

Als u levende voedseldieren koopt, mogen deze niet te lang in het doosje blijven zitten, want dan gaat de kwaliteit snel achteruit. Goed gevoede voedseldieren zijn het beste voedsel voor uw padden. Meelwormen kunt u voeden met brood, krekels met hondenbrokjes en goed gewassen groente. Zorg ook voor drinkwater.

's Zomers kunt u eventueel zelf insecten vangen, maar houdt er rekening mee dat deze geen bestrijdingsmiddelen bij zich mogen dragen!

Het natuurlijke voedsel van de lijstenpad is veel rijker en gevarieerder aan voedingsstoffen dan gekweekte voedseldieren. Bij lijstenpadden in gevangenschap kunnen daardoor tekorten ontstaan, bijvoorbeeld aan vitamine D3. Vitamine D3 wordt met behulp van ultraviolet B (UVB)-licht uit direct zonlicht in de huid aangemaakt. UVB-licht dringt echter niet door glas heen. Daarom moet aan dieren in een terrarium vitamine D3 en UVB-licht gegeven worden. In de meeste vitaminen- en mineralenmengsels voor terrariumdieren zit vitamine D3. Zo'n mengsel is ook nodig ter aanvulling van andere vitaminen en daarom moeten de prooidieren altijd bepoederd worden met zo'n vitaminen- en mineralenmengsel. Laat u over de dosis die uw dieren nodig hebben informeren door iemand met ervaring.

Volwassen dieren moeten iedere twee tot drie dagen gevoerd worden en eens per week moet de maaltijd bepoederd worden met een vitaminen- en mineralenmengsel. Jongen kunnen dagelijks gevoerd worden met kleine krekels en mini-meelwormen. De beste tijd om te voeren is tegen de avond.

Voortplanting

In tegenstelling tot de vrouwtjes beschikken de meeste mannetjes in de paartijd over een gele tot lichtoranje keel. De mannetjes zijn verder in het algemeen kleiner (meestal zes tot acht centimeter) en minder fors van bouw dan de vrouwtjes. Alleen de mannetjes hebben een keelzak en kunnen geluid voortbrengen. Tijdens de paartijd zijn bij de mannetjes aan de onderzijde van de binnenste twee vingers paringskussentjes aanwezig.

De paartijd valt bij lijstenpadden in de regentijd (juli en augustus) die volgt na de droge periode. De mannetjes komen samen in door de regen gevormde plassen, ondiepe zijstroompjes van poelen en bergstromen en lokken vrouwtjes door luid te kwaken. Er ontstaan op die manier grote paringsgroepen. Als een mannetje een vrouwtje heeft omklemd begeven ze zich naar rustiger dieper water voor de paring. Lijstenpadden produceren één keer per jaar een legsel.

Bij de paring legt het vrouwtje lange eisnoeren in het water; die eisnoeren blijven tussen waterplanten en stenen hangen. Terwijl het vrouwtje bij de paring de eitjes legt worden ze meteen door het mannetje bevrucht. De eieren komen na ongeveer twee dagen uit.

De lijstenpad maakt net als andere padden een metamorfose door: vanuit een larve (paddennisje) ontwikkelt hij zich tot een pad. De paddennisjes zijn klein (totale lengte inclusief staart maximaal ongeveer 2,5 centimeter) en zwart. Ze kunnen in groepen van tien tot twintig stuks worden overgebracht naar kweekbakjes met ondiep water. Wanneer de metamorfose begint moet de bak afgedekt worden met gaas om te voorkomen dat de jonge padden ontsnappen. Zodra de voorpoten zichtbaar worden moeten de larven op het droge kunnen. Zorg daarom voor vlotten van

kurkschors, drijfplanten of een landgedeelte met een schuine oever. De larven kunnen gevoerd worden met fijngewreven vlokvoer voor vissen. Na de metamorfose kunnen de jonge padden gevoerd worden met kleine insecten.

Ziekten en aandoeningen

Infecties met schimmels, bacteriën en parasieten komen voornamelijk voor bij padden die onder verkeerde omstandigheden worden gehouden, bijvoorbeeld bij een verkeerde luchtvochtigheid, temperatuur en/of belichting, een vervuild terrarium enzovoorts. Daarnaast kunnen dergelijke infecties in uw terrarium worden geïntroduceerd door de aankoop van nieuwe dieren. Het is daarom aan te raden nieuw aangekochte dieren eerst een paar weken in een quarantainebak te houden voordat u ze bij de andere dieren plaatst.

De schimmel *Batrachochytrium dendrobatidis* ("Chytrid disease") doodt wereldwijd op grote schaal amfibieën doordat de huid wordt aangetast. Padden zijn voor verschillende levensprocessen afhankelijk van de huid en overleven een infectie meestal niet. De meeste andere infecties zijn echter vaak goed te behandelen met medicijnen. Ga daarom als uw padden minder actief worden, vermageren, minder eetlust hebben, huidveranderingen of afwijkende ontlasting hebben naar uw dierenarts. Zorg dat u zo vers mogelijke ontlasting van de dieren in een potje bij u heeft. U kunt de ontlasting eventueel enige tijd bewaren in de koelkast. Uw dierenarts kan vervolgens de dieren en de ontlasting onderzoeken en het passende medicijn voorschrijven. Wacht niet te lang met een bezoek aan de dierenarts, hoe eerder ingegrepen wordt hoe groter de kans op genezing.

Door een tekort aan kalk en/of vitamine D3 kan bij terrariumdieren rachitis ontstaan, een aandoening met weke botten die gemakkelijk vervormen en breken. De dieren kunnen dan niet meer goed springen en klimmen en dus geen prooiën meer vangen. Ook diverse andere ziekteverschijnselen kunnen hierdoor veroorzaakt worden. Een goed vitaminen- en mineralenmengsel om de voedseldieren mee te bepoederen is dus zeer belangrijk.

Misvormingen bij de metamorfose komen nog wel eens voor, er ontstaan bijvoorbeeld paddenvisjes die geen of sterk onderontwikkelde voorpoten krijgen (luciferpootjes). Het vermoeden bestaat dat verkeerde omstandigheden in de kweekbak en verkeerde voeding van de larven, inteelt of verkeerde voeding van de ouderdieren hierbij een rol spelen.

Benodigde ervaring

De lijstenpad is een gemakkelijk te houden pad en daardoor ook geschikt voor beginners. U kunt van te voren informatie inwinnen bij een terrariumvereniging.

Aanschaf en kosten

Zorg ervoor dat u minimaal twee weken vóór de aanschaf van padden een volledig ingericht terrarium klaar hebt staan. In die twee weken voorafgaand aan de aanschaf van de dieren moet u het terrarium belichten en bevochtigen zoals u zou doen als er al dieren in zouden zitten. Meet met behulp van thermometers en hygrometers of de temperatuur en luchtvochtigheid in het terrarium voldoen aan de eisen van de lijstenpad. Het duurt namelijk ongeveer twee weken voor de bodembedekking vocht heeft opgenomen en het klimaat in het terrarium is gestabiliseerd.

Let er bij de koop op dat de padden een levendige indruk maken. De huid moet vochtig en glanzend zijn en geen wonden of andere beschadigingen vertonen. Let ook op de omstandigheden waaronder ze door de verkoper worden gehouden: koop geen dieren uit een vervuilde of overbevolkte bak.

Kies voor nakweekdieren, deze zijn minder gevoelig dan wildvangdieren en hebben geen stressvol transport hoeven door te maken, met soms zelfs vermagering en verwondingen tot gevolg. Daarnaast staat het voortbestaan van wilde populaties onder druk door het wegvangen van dieren voor de terrariumindustrie.

Lijstenpadden zijn te koop vanaf ongeveer tien euro. Een bakje krekels is te koop vanaf enkele euro's en een pot vitaminen- en mineralenpoeder van 100 gram om de prooidieren mee te bepoederen is te verkrijgen vanaf ongeveer tien euro. Voor de aanschaf van een compleet terrarium (inclusief verlichting en verwarming) moet u rekenen op een bedrag van enkele honderden euro's. Terrariumplanten zijn te koop vanaf enkele euro's. Bij de lampen moet u er rekening mee houden dat ze regelmatig vervangen moeten worden, aangezien ze per dag een groot aantal branduren hebben. Houd naast de kosten voor de aanschaf en verzorging ook rekening met eventuele dierenartskosten.

Aandachtspunten

- Sluit u aan bij een terrariumvereniging: het is gezellig en u kunt er advies inwinnen.

Bij het LICG kunt u terecht voor onafhankelijke en betrouwbare informatie over het 'houden van huisdieren'. Door het bieden van deze informatie en het organiseren van campagnes levert het LICG een bijdrage aan verbetering van de gezondheid en het welzijn van huisdieren in Nederland.

Versie: september 2010

©LICG

Kijk voor de meest recente informatie op www.licg.nl